

Database for the European Charter for Regional or Minority Languages

VALENCIAN TRANSLATION OF THE CHARTER

European Charter for Regional or Minority Languages¹

Preamble

The member States of the Council of Europe signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members, particularly for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Considering that the protection of the historical regional or minority languages of Europe, some of which are in danger of eventual extinction, contributes to the maintenance and development of Europe's cultural wealth and traditions;

Considering that the right to use a regional or minority language in private and public life is an inalienable right conforming to the principles embodied in the United Nations International Covenant on Civil and Political Rights, and according to the spirit of the Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms;

Having regard to the work carried out within the CSCE and in particular to the Helsinki Final Act of 1975 and the document of the Copenhagen Meeting of 1990;

Stressing the value of interculturalism and multilingualism and considering that the protection and encouragement of regional or minority languages should not be to the detriment of the official languages and the need to learn them;

Realising that the protection and promotion of regional or minority languages in the different countries and regions of Europe represent an important contribution to the building of a Europe based on the principles of democracy and cultural diversity within the framework of national sovereignty and territorial integrity;

Taking into consideration the specific conditions and historical traditions in the different regions of the European States,

Have agreed as follows:

Carta Europea sobre les llengües regionals o minoritàries¹

Preàmbul

Els Estats membres del Consell d'Europa, signataris d'aquesta Carta,

Atès que l'objectiu del Consell d'Europa és dur a terme una unió més estreta entre els seus membres, particularment a fi de salvaguardar i promoure els ideals i els principis que són llur patrimoni comú;

Atès que la protecció de les llengües regionals o minoritàries històriques d'Europa, algunes de les quals corren el perill de desaparèixer amb el pas del temps, contribueix a mantenir i desenvolupar les tradicions i la riquesa culturals d'Europa;

Atès que el dret d'usar una llengua regional o minoritària dins la vida privada i pública constitueix un dret inalienable, d'acord amb els principis que conté el Pacte internacional relatiu als drets civils i polítics de les Nacions Unides, i d'acord amb l'esperit de la Convenció per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals del Consell d'Europa;

Tenint en compte la tasca duta a terme en el marc de la CSCE, i particularment l'Acta Final d'Hèlsinki de 1975 i el document de la reunió de Copenhaguen de 1990;

Subratllant el valor del fet intercultural i del plurilingüisme, i atès que la protecció i el foment de les llengües regionals o minoritàries no s'haurien de fer en detriment de les llengües oficials i de la necessitat d'aprendre-les;

Conscients del fet que la protecció i la promoció de les llengües regionals o minoritàries en els diferents països i les diferents regions d'Europa representen una contribució important a la construcció d'una Europa fonamentada en els principis de la democràcia i de la diversitat cultural, en el marc de la sobirania nacional i de la integritat territorial;

Vistes les condicions específiques i les tradicions històriques pròpies de cada regió dels països d'Europa,

Han acordat el següent:

¹ CETS no. 148. The convention was adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 25 June 1992 and opened for signature on 5 November 1992 in Strasbourg. It entered into force on 1 March 1998, according to article 19. Authentic texts: English and French. See also *United Nations Treaty Series* vol. 2044, p. 575, reg. no. 35358.

¹ Non-official translation.

**PART I
GENERAL PROVISIONS**

Article 1 – Definitions

For the purposes of this Charter:

- a “regional or minority languages” means languages that are:
 - i traditionally used within a given territory of a State by nationals of that State who form a group numerically smaller than the rest of the State’s population; and
 - ii different from the official language(s) of that State;it does not include either dialects of the official language(s) of the State or the languages of migrants;
- b “territory in which the regional or minority language is used” means the geographical area in which the said language is the mode of expression of a number of people justifying the adoption of the various protective and promotional measures provided for in this Charter;
- c “non-territorial languages” means languages used by nationals of the State which differ from the language or languages used by the rest of the State’s population but which, although traditionally used within the territory of the State, cannot be identified with a particular area thereof.

Article 2 – Undertakings

- 1 Each Party undertakes to apply the provisions of Part II to all the regional or minority languages spoken within its territory and which comply with the definition in Article 1.
- 2 In respect of each language specified at the time of ratification, acceptance or approval, in accordance with Article 3, each Party undertakes to apply a minimum of thirty-five paragraphs or sub-paragraphs chosen from among the provisions of Part III of the Charter, including at least three chosen from each of the Articles 8 and 12 and one from each of the Articles 9, 10, 11 and 13.

Article 3 – Practical arrangements

- 1 Each Contracting State shall specify in its instrument of ratification, acceptance or approval, each regional or minority language, or official language which is less widely used on the whole or part of its territory, to which the paragraphs chosen in accordance with Article 2, paragraph 2, shall apply.
- 2 Any Party may, at any subsequent time, notify the Secretary General that it accepts the obligations arising out of the provisions of any other paragraph of the Charter not already specified in its instrument of ratification, acceptance or approval, or that it will apply paragraph 1 of the present article to other regional or minority languages, or to other official languages which are less widely used on the whole or part of its territory.

**PART I
DISPOSICIONS GENERALS**

Article 1 – Definicions

En el sentit d’aquesta Carta:

- a per “llengües regionals o minoritàries” entenem les llengües:
 - i que usen tradicionalment en un territori d’un Estat els ciutadans d’aquest Estat que constitueixen un grup numèricament inferior a la resta de la població de l’Estat; i
 - ii diferents de la/les llengua/gües oficial/s d’aquest Estat;no inclou ni els dialectes de la/les llengua/gües oficial/s de l’Estat ni les llengües dels immigrants;
- b per “territori en què s’usa una llengua regional o minoritària”, entenem l’àrea geogràfica en què aquesta llengua és el mode d’expressió d’un nombre de persones que justifiqui l’adopció de les diverses mesures de protecció i de promoció que preveu aquesta Carta;
- c per “llengües sense territori” entenem les llengües que usen els ciutadans de l’Estat que són diferents de la/les llengua/gües que usa/usen la resta de la població de l’Estat però que, si bé s’usen tradicionalment en el territori de l’Estat, no es poden associar a una àrea geogràfica particular d’aquest.

Article 2 – Compromisos

- 1 Totes les Parts es comprometen a aplicar les disposicions de la part II a totes les llengües regionals o minoritàries que s’usen a llur territori i que responen a les definicions de l’article 1.
- 2 Pel que fa a qualsevol llengua que s’esmenti en el moment de la ratificació, de l’acceptació o de l’aprovació, d’acord amb l’article 3, totes les Parts es comprometen a aplicar un mínim de trenta-cinc paràgrafs o apartats escollits entre les disposicions de la part III d’aquesta Carta; com a mínim n’han d’escollir tres de cada un dels articles 8 i 12 i un de cadascun dels articles 9, 10, 11 i 13.

Article 3 – Modalitats

- 1 Tots els Estats contractants han d’especificar en els instruments de ratificació, d’acceptació o d’aprovació totes les llengües regionals o minoritàries, o totes les llengües oficials menys esteses en el conjunt o una part de llur territori, a les quals s’apliquen els paràgrafs escollits d’acord amb el paràgraf 2 de l’article 2.
- 2 Qualsevol Part pot notificar al secretari general, en qualsevol moment posterior, que accepta les obligacions que es desprenen de les disposicions de qualsevol altre paràgraf de la Carta que no hagi estat especificat en l’instrument de ratificació, d’acceptació o d’aprovació, o que aplicarà el paràgraf 1 d’aquest article a altres llengües regionals o minoritàries, o a altres llengües oficials menys esteses en el conjunt o una part del seu territori.

- 3 The undertakings referred to in the foregoing paragraph shall be deemed to form an integral part of the ratification, acceptance or approval and will have the same effect as from their date of notification.
- 3 Els compromisos que preveu el paràgraf anterior s'han de considerar part integrant de la ratificació, de l'acceptació o de l'aprovació i han de tenir els mateixos efectes des de la data de la notificació.

Article 4 – Existing regimes of protection

- 1 Nothing in this Charter shall be construed as limiting or derogating from any of the rights guaranteed by the European Convention on Human Rights.
- 2 The provisions of this Charter shall not affect any more favourable provisions concerning the status of regional or minority languages, or the legal regime of persons belonging to minorities which may exist in a Party or are provided for by relevant bilateral or multilateral international agreements.
- 1 Cap de les disposicions d'aquesta Carta no pot ser interpretada en el sentit que limita o deroga els drets que garanteix la Convenció europea sobre els drets humans.
- 2 Les disposicions d'aquesta Carta no perjudiquen les disposicions més favorables que regeixen la situació de les llengües regionals o minoritàries, o l'estatut jurídic de les persones que pertanyen a minories, que ja existeixen en una Part o són previstes en acords internacionals bilaterals o multilaterals pertinents.

Article 5 – Existing obligations

Nothing in this Charter may be interpreted as implying any right to engage in any activity or perform any action in contravention of the purposes of the Charter of the United Nations or other obligations under international law, including the principle of the sovereignty and territorial integrity of States.

Article 5 – Obligacions existents

Res d'aquesta Carta no podrà ser interpretat en el sentit que implica el dret d'iniciar una activitat qualsevol o d'acomplir una acció que contravingui els objectius de la Carta de les Nacions Unides o altres obligacions de dret internacional, incloent-hi el principi de sobirania i integritat territorial dels Estats.

Article 6 – Information

The Parties undertake to see to it that the authorities, organisations and persons concerned are informed of the rights and duties established by this Charter.

Article 6 – Informació

Les Parts es comprometen a vetllar perquè les autoritats, les organitzacions i les persones afectades siguin informades dels drets i els deures que estableix aquesta Carta.

**PART II
OBJECTIVES AND PRINCIPLES
PURSUED IN ACCORDANCE WITH
ARTICLE 2, PARAGRAPH 1**

**PART II
OBJECTIUS I PRINCIPIS
PERSEGUITS D'ACORD AMB EL
PARÀGRAF 1 DE L'ARTICLE 2**

Article 7 – Objectives and principles

- 1 In respect of regional or minority languages, within the territories in which such languages are used and according to the situation of each language, the Parties shall base their policies, legislation and practice on the following objectives and principles:
- a the recognition of the regional or minority languages as an expression of cultural wealth;
- b the respect of the geographical area of each regional or minority language in order to ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of the regional or minority language in question;
- c the need for resolute action to promote regional or minority languages in order to safeguard them;
- d the facilitation and/or encouragement of the use of regional or minority languages, in speech and writing, in public and private life;
- e the maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between
- 1 En matèria de llengües regionals o minoritàries, als territoris en què aquestes llengües s'usen i segons la situació de cada llengua, les Parts han de fonamentar llur política, llur legislació i llur pràctica en els objectius i els principis següents:
- a el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural;
- b el respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, de manera que les divisions administratives existents o les noves no constitueixin un obstacle per a la promoció d'aquesta llengua regional o minoritària;
- c la necessitat d'una acció resolta de promoció de les llengües regionals o minoritàries, a fi de salvaguardar-les;
- d facilitar i/o fomentar l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la privada;
- e mantenir i desenvolupar relacions, en els àmbits que cobreix aquesta Carta, entre els

- groups using a regional or minority language and other groups in the State employing a language used in identical or similar form, as well as the establishment of cultural relations with other groups in the State using different languages;
- f the provision of appropriate forms and means for the teaching and study of regional or minority languages at all appropriate stages;
- g the provision of facilities enabling non-speakers of a regional or minority language living in the area where it is used to learn it if they so desire;
- h the promotion of study and research on regional or minority languages at universities or equivalent institutions;
- i the promotion of appropriate types of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for regional or minority languages used in identical or similar form in two or more States.
- 2 The Parties undertake to eliminate, if they have not yet done so, any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of a regional or minority language and intended to discourage or endanger the maintenance or development of it. The adoption of special measures in favour of regional or minority languages aimed at promoting equality between the users of these languages and the rest of the population or which take due account of their specific conditions is not considered to be an act of discrimination against the users of more widely-used languages.
- 3 The Parties undertake to promote, by appropriate measures, mutual understanding between all the linguistic groups of the country and in particular the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to regional or minority languages among the objectives of education and training provided within their countries and encouragement of the mass media to pursue the same objective.
- 4 In determining their policy with regard to regional or minority languages, the Parties shall take into consideration the needs and wishes expressed by the groups which use such languages. They are encouraged to establish bodies, if necessary, for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to regional or minority languages.
- 5 The Parties undertake to apply, *mutatis mutandis*, the principles listed in paragraphs 1 to 4 above to non-territorial languages. However, as far as these languages are concerned, the nature and scope of the measures to be taken to give effect to this Charter shall be determined in a flexible manner, bearing in mind the needs and wishes, and respecting the traditions and characteristics, of the groups which use the languages concerned.
- grups que usen una llengua regional o minoritària i altres grups del mateix Estat que parlin una llengua usada d'una manera idèntica o semblant, com també establir relacions culturals amb altres grups de l'Estat que usin llengües diferents;
- f posar a disposició formes i mitjans adequats d'ensenyament i estudi de les llengües regionals o minoritàries a tots els nivells que calgui;
- g posar a disposició mitjans que permetin als no parlants d'una llengua regional o minoritària que habitin l'àrea en què aquesta llengua s'usa d'aprendre-la si ho desitgen;
- h promoure els estudis i la recerca sobre llengües regionals o minoritàries a les universitats o institucions equivalents;
- i la promoció de formes adequades d'intercanvis transnacionals, en els àmbits que cobreix aquesta Carta, per a les llengües regionals o minoritàries que s'usen d'una manera idèntica o semblant en dos o més Estats.
- 2 Les Parts es comprometen a eliminar, si encara no ho han fet, qualsevol distinció, exclusió, restricció o preferència injustificades quant a l'ús d'una llengua regional o minoritària i que tinguin com a finalitat descoratjar o posar en perill la conservació o el desenvolupament d'aquesta llengua. L'adopció de mesures especials a favor de les llengües regionals o minoritàries, adreçades a promoure una igualtat entre els parlants d'aquestes llengües i la resta de la població o a tenir en compte llurs situacions particulars, no es considera un acte de discriminació envers els parlants de les llengües més esteses.
- 3 Les Parts es comprometen a promoure, mitjançant les mesures adequades, la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, actuant de manera que el respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i de la formació que ofereix el país, i a encoratjar els mitjans de comunicació de masses a perseguir el mateix objectiu.
- 4 En definir llur política respecte a les llengües regionals o minoritàries, les Parts es comprometen a considerar les necessitats i els desigs que expressin els grups que usen aquestes llengües. Se les anima a crear, si cal, òrgans encarregats d'aconsellar les autoritats sobre qualsevol qüestió referent a les llengües regionals o minoritàries.
- 5 Les Parts es comprometen a aplicar, *mutatis mutandis*, els principis que esmenten els paràgrafs 1 a 4 anteriors a les llengües sense territori. Tanmateix, en el cas d'aquestes llengües, la naturalesa i l'abast de les mesures que cal prendre per a fer efectiva aquesta Carta s'han de determinar d'una manera flexible, tenint en compte les necessitats i els desigs, i respectant les tradicions i les característiques dels grups que usen les llengües en qüestió.

**PART III
MEASURES TO PROMOTE THE USE
OF REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES
IN PUBLIC LIFE IN ACCORDANCE WITH
THE UNDERTAKINGS ENTERED INTO
UNDER ARTICLE 2, PARAGRAPH 2**

Article 8 – Education

- 1 With regard to education, the Parties undertake, within the territory in which such languages are used, according to the situation of each of these languages, and without prejudice to the teaching of the official language(s) of the State:
 - a i to make available pre-school education in the relevant regional or minority languages; or
 - ii to make available a substantial part of pre-school education in the relevant regional or minority languages; or
 - iii to apply one of the measures provided for under i and ii above at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient; or
 - iv if the public authorities have no direct competence in the field of pre-school education, to favour and/or encourage the application of the measures referred to under i to iii above;
 - b i to make available primary education in the relevant regional or minority languages; or
 - ii to make available a substantial part of primary education in the relevant regional or minority languages; or
 - iii to provide, within primary education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum; or
 - iv to apply one of the measures provided for under i to iii above at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient;
 - c i to make available secondary education in the relevant regional or minority languages; or
 - ii to make available a substantial part of secondary education in the relevant regional or minority languages; or
 - iii to provide, within secondary education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum; or
 - iv to apply one of the measures provided for under i to iii above at least to those pupils who, or where appropriate whose families, so wish in a number considered sufficient;
 - d i to make available technical and vocational education in the relevant regional or minority languages; or
 - ii to make available a substantial part of

**PART III
MESURES A FAVOR DE LA UTILITZACIÓ
DE LES LLENGÜES REGIONALS O
MINORITÀRIES EN LA VIDA PÚBLICA
QUE CAL PRENDRE D'ACORD AMB ELS
COMPROMISOS PRESOS EN APLICACIÓ
DEL PARÀGRAF 2 DE L'ARTICLE 2**

Article 8 – Ensenyament

- 1 En matèria d'ensenyament, les Parts es comprometen, pel que fa al territori en què s'usen aquestes llengües, segons la situació de cada una d'aquestes llengües i sense perjudici de l'ensenyament de la/les llengua/gües oficial/s de l'Estat:
 - a i a preveure una educació preescolar en les llengües regionals o minoritàries en qüestió; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'educació preescolar es faci en les llengües regional o minoritàries en qüestió; o
 - iii a aplicar una de les mesures que indiquen els apartats i i ii anteriors com a mínim als alumnes les famílies dels quals ho desitgin i el nombre dels quals es consideri suficient; o
 - iv si els poders públics no tenen competència directa en l'àmbit de l'educació preescolar, a afavorir i/o fomentar l'aplicació de les mesures que esmenten els apartats i a iii anteriors;
 - b i a preveure un ensenyament primari en les llengües regionals o minoritàries en qüestió; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'ensenyament primari es faci en les llengües regionals o minoritàries en qüestió; o
 - iii a preveure, en el marc de l'educació primària, que l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries en qüestió formi part del currículum; o
 - iv a aplicar una de les mesures que esmenten els apartats i a iii anteriors com a mínim als alumnes les famílies dels quals ho desitgin i el nombre dels quals es consideri suficient;
 - c i a preveure un ensenyament secundari en les llengües regionals o minoritàries en qüestió; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'ensenyament secundari es faci en les llengües regionals o minoritàries; o
 - iii a preveure, en el marc de l'educació secundària, que l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries formi part del currículum; o
 - iv a aplicar una de les mesures que esmenten els apartats i a iii anteriors com a mínim als alumnes que ho desitgin. A o, si és el cas, a aquells les famílies dels quals ho desitgin i el nombre dels quals es consideri suficient;
 - d i a preveure la possibilitat d'un ensenyament tècnic i professional en les llengües regionals o minoritàries en qüestió; o
 - ii a preveure que una part substancial de

- technical and vocational education in the relevant regional or minority languages; or
- iii to provide, within technical and vocational education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum; or
 - iv to apply one of the measures provided for under i to iii above at least to those pupils who, or where appropriate whose families, so wish in a number considered sufficient;
- e i to make available university and other higher education in regional or minority languages; or
- ii to provide facilities for the study of these languages as university and higher education subjects; or
 - iii if, by reason of the role of the State in relation to higher education institutions, sub-paragraphs i and ii cannot be applied, to encourage and/or allow the provision of university or other forms of higher education in regional or minority languages or of facilities for the study of these languages as university or higher education subjects;
- f i to arrange for the provision of adult and continuing education courses which are taught mainly or wholly in the regional or minority languages; or
- ii to offer such languages as subjects of adult and continuing education; or
 - iii if the public authorities have no direct competence in the field of adult education, to favour and/or encourage the offering of such languages as subjects of adult and continuing education;
- g to make arrangements to ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by the regional or minority language;
- h to provide the basic and further training of the teachers required to implement those of paragraphs a to g accepted by the Party;
- i to set up a supervisory body or bodies responsible for monitoring the measures taken and progress achieved in establishing or developing the teaching of regional or minority languages and for drawing up periodic reports of their findings, which will be made public.
- 2 With regard to education and in respect of territories other than those in which the regional or minority languages are traditionally used, the Parties undertake, if the number of users of a regional or minority language justifies it, to allow, encourage or provide teaching in or of the regional or minority language at all the appropriate stages of education.
- l'ensenyament tècnic i professional es faci en les llengües regionals o minoritàries en qüestió; o
- iii a preveure, en el marc de l'educació tècnica i professional, que l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries en qüestió formi part del currículum; o
 - iv a aplicar una de les mesures que esmenten els apartats i a iii anteriors com a mínim als alumnes que ho desitgin. Ò, si és el cas, a aquells les famílies dels quals ho desitgin i el nombre dels quals es consideri suficient;
- e i a preveure la possibilitat d'un ensenyament universitari o altres formes d'ensenyament superior en les llengües regionals o minoritàries; o
- ii a preveure l'estudi d'aquestes llengües com a disciplines d'ensenyament universitari o superior; o
 - iii si, a causa del paper de l'Estat envers les entitats d'ensenyament superior, els apartats i i ii no es poden aplicar, a fomentar i/o autoritzar l'establiment d'un ensenyament universitari o d'altres formes d'ensenyament superior en les llengües regionals o minoritàries, o de mitjans que permetin estudiar aquestes llengües a la universitat o en altres institucions d'ensenyament superior;
- f i a adoptar disposicions perquè es donin cursos de formació d'adults o de formació permanent principalment o totalment en les llengües regionals o minoritàries; o
- ii a proposar aquestes llengües com a disciplines de la formació d'adults i de la formació permanent; o
 - iii si els poders públics no tenen competència directa en l'àmbit de la formació d'adults, a afavorir i/o fomentar l'ensenyament d'aquestes llengües en el marc de la formació d'adults i de la formació permanent;
- g a adoptar disposicions per assegurar l'ensenyament de la història i la cultura de les quals la llengua regional o minoritària és l'expressió;
- h a assegurar la formació inicial i permanent dels mestres necessària per a l'aplicació dels paràgrafs a a g que la Part accepti;
- i a crear un o més òrgan/s de control encarregat/s de seguir les mesures adoptades i els progressos assolits en l'establiment o el desenvolupament de l'ensenyament de llengües regionals o minoritàries, i a elaborar, quant a aquests punts, informes periòdics que es faran públics.
- 2 En matèria d'ensenyament i pel que fa als territoris diferents d'aquells en què tradicionalment s'usen les llengües regionals o minoritàries, les Parts es comprometen a autoritzar, a fomentar o a establir, si el nombre de parlants d'una llengua regional o minoritària ho justifica, un ensenyament en o de la llengua regional o minoritària en els nivells adequats de l'ensenyament.

Article 9 – Judicial authorities

- 1 The Parties undertake, in respect of those judicial districts in which the number of residents using the regional or minority languages justifies the measures specified below, according to the situation of each of these languages and on condition that the use of the facilities afforded by the present paragraph is not considered by the judge to hamper the proper administration of justice:
 - a in criminal proceedings:
 - i to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or
 - ii to guarantee the accused the right to use his/her regional or minority language; and/or
 - iii to provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible solely because they are formulated in a regional or minority language; and/or
 - iv to produce, on request, documents connected with legal proceedings in the relevant regional or minority language, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned;
 - b in civil proceedings:
 - i to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or
 - ii to allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use his or her regional or minority language without thereby incurring additional expense; and/or
 - iii to allow documents and evidence to be produced in the regional or minority languages, if necessary by the use of interpreters and translations;
 - c in proceedings before courts concerning administrative matters:
 - i to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or
 - ii to allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use his or her regional or minority language without thereby incurring additional expense; and/or
 - iii to allow documents and evidence to be produced in the regional or minority languages, if necessary by the use of interpreters and translations;
 - d to take steps to ensure that the application of sub-paragraphs i and iii of paragraphs b and c above and any necessary use of interpreters

Article 9 – Justícia

- 1 Les Parts es comprometen, pel que fa a les circumscripcions de les autoritats judicials en què resideixi un nombre de persones que usi les llengües regionals o minoritàries que justifiqui les mesures que s'especifiquen més endavant, segons la situació de cada una d'aquestes llengües i a condició que el jutge no consideri que la utilització de les possibilitats que ofereix aquest paràgraf és un obstacle a la bona administració de la justícia:
 - a en els processos penals:
 - i a preveure que els tribunals, a petició d'una de les parts, facin el procés en una de les llengües regionals o minoritàries; i/o
 - ii a garantir a l'acusat el dret d'expressar-se en la seva llengua regional o minoritària; i/o
 - iii a preveure que les demandes i les proves, escrites o orals, no es considerin inadmissibles només pel fet que siguin formulades en una llengua regional o minoritària; i/o
 - iv a establir en aquestes llengües regionals o minoritàries, si es demana, els documents relacionats amb un procés judicial; en cas que sigui necessari el recurs a intèrprets o a traduccions no han de representar despeses addicionals per als interessats;
 - b en els processos civils:
 - i a preveure que els tribunals, a petició d'una de les parts, facin el procés en una de les llengües regionals o minoritàries; i/o
 - ii a permetre, si una part en litigi ha de comparèixer personalment davant un tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària sense que per això incorri en despeses addicionals; i/o
 - iii a permetre que els documents i les proves es facin en les llengües regionals o minoritàries, en cas que sigui necessari per haver recorregut a intèrprets o a traduccions;
 - c en els processos davant els tribunals competents en matèria administrativa:
 - i a preveure que els tribunals, a petició d'una de les parts, facin el procés en una de les llengües regionals o minoritàries; i/o
 - ii a permetre, si una part en litigi ha de comparèixer personalment davant un tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària sense que per això incorri en despeses addicionals; i/o
 - iii a permetre que els documents i les proves es facin en les llengües regionals o minoritàries, en cas que sigui necessari per haver recorregut a intèrprets o a traduccions;
 - d a adoptar mesures a fi que l'aplicació dels apartats i i iii dels paràgrafs b i c anteriors i l'ús eventual d'intèrprets i de traduccions no

and translations does not involve extra expense for the persons concerned.

- 2 The Parties undertake:
 - a not to deny the validity of legal documents drawn up within the State solely because they are drafted in a regional or minority language; or
 - b not to deny the validity, as between the parties, of legal documents drawn up within the country solely because they are drafted in a regional or minority language, and to provide that they can be invoked against interested third parties who are not users of these languages on condition that the contents of the document are made known to them by the person(s) who invoke(s) it; or
 - c not to deny the validity, as between the parties, of legal documents drawn up within the country solely because they are drafted in a regional or minority language.
- 3 The Parties undertake to make available in the regional or minority languages the most important national statutory texts and those relating particularly to users of these languages, unless they are otherwise provided.

Article 10 – Administrative authorities and public services

- 1 Within the administrative districts of the State in which the number of residents who are users of regional or minority languages justifies the measures specified below and according to the situation of each language, the Parties undertake, as far as this is reasonably possible:
 - a
 - i to ensure that the administrative authorities use the regional or minority languages; or
 - ii to ensure that such of their officers as are in contact with the public use the regional or minority languages in their relations with persons applying to them in these languages; or
 - iii to ensure that users of regional or minority languages may submit oral or written applications and receive a reply in these languages; or
 - iv to ensure that users of regional or minority languages may submit oral or written applications in these languages; or
 - v to ensure that users of regional or minority languages may validly submit a document in these languages;
 - b to make available widely used administrative texts and forms for the population in the regional or minority languages or in bilingual versions;
 - c to allow the administrative authorities to draft documents in a regional or minority language.

- 2 In respect of the local and regional authorities on

compartin despeses addicionals per als interessats.

- 2 Les Parts es comprometen:
 - a a no refusar la validesa dels actes jurídics establerts a l'Estat pel sol fet que siguin redactats en una llengua regional o minoritària; o
 - b a no refusar la validesa, entre les parts, dels actes jurídics establerts a l'Estat pel sol fet que siguin redactats en una llengua regional o minoritària, i a preveure que seran oposables als tercers interessats que no parlin aquestes llengües, amb la condició que aquell qui faci valer l'acta els en comuniqui el contingut; o
 - c a no refusar la validesa, entre les parts, dels actes jurídics establerts a l'Estat pel sol fet que siguin redactats en una llengua regional o minoritària.
- 3 Les Parts es comprometen a fer accessibles, en les llengües regionals o minoritàries, els textos legislatius nacionals més importants i els que afecten particularment les persones que fan ús d'aquestes llengües, llevat que aquests textos ja estiguin disponibles d'una altra manera.

Article 10 – Autoritats administratives i serveis públics

- 1 En les circumscripcions de les autoritats administratives de l'Estat en les quals resideixi un nombre de parlants de llengües regionals o minoritàries que justifiqui les mesures que s'especifiquen més avall i segons la situació de cada llengua, les Parts es comprometen, en la mesura del que sigui raonablement possible:
 - a
 - i a vetllar perquè les autoritats administratives utilitzin les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a vetllar perquè llurs agents que estiguin en contacte amb el públic facin servir les llengües regionals o minoritàries en les relacions amb les persones que s'hi adrecin en aquestes llengües; o
 - iii a vetllar perquè els parlants de llengües regionals o minoritàries puguin presentar demandes orals o escrites i rebre una resposta en aquestes llengües; o
 - iv a vetllar perquè els parlants de llengües regionals o minoritàries puguin presentar demandes orals o escrites en aquestes llengües; o
 - v a vetllar perquè els parlants de llengües regionals o minoritàries puguin presentar un document redactat en aquestes llengües que sigui vàlid;
 - b a posar a disposició formularis i textos administratius d'ús habitual per la població en les llengües regionals o minoritàries, o en versions bilingües;
 - c a permetre a les autoritats administratives redactar documents en una llengua regional o minoritària.

- 2 Pel que fa a les autoritats locals i regionals als

whose territory the number of residents who are users of regional or minority languages is such as to justify the measures specified below, the Parties undertake to allow and/or encourage:

- a the use of regional or minority languages within the framework of the regional or local authority;
 - b the possibility for users of regional or minority languages to submit oral or written applications in these languages;
 - c the publication by regional authorities of their official documents also in the relevant regional or minority languages;
 - d the publication by local authorities of their official documents also in the relevant regional or minority languages;
 - e the use by regional authorities of regional or minority languages in debates in their assemblies, without excluding, however, the use of the official language(s) of the State;
 - f the use by local authorities of regional or minority languages in debates in their assemblies, without excluding, however, the use of the official language(s) of the State;
 - g the use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language(s), of traditional and correct forms of place-names in regional or minority languages.
- 3 With regard to public services provided by the administrative authorities or other persons acting on their behalf, the Parties undertake, within the territory in which regional or minority languages are used, in accordance with the situation of each language and as far as this is reasonably possible:
- a to ensure that the regional or minority languages are used in the provision of the service; or
 - b to allow users of regional or minority languages to submit a request and receive a reply in these languages; or
 - c to allow users of regional or minority languages to submit a request in these languages.
- 4 With a view to putting into effect those provisions of paragraphs 1, 2 and 3 accepted by them, the Parties undertake to take one or more of the following measures:
- a translation or interpretation as may be required;
 - b recruitment and, where necessary, training of the officials and other public service employees required;
 - c compliance as far as possible with requests from public service employees having a knowledge of a regional or minority language to be appointed in the territory in which that language is used.
- 5 The Parties undertake to allow the use or adoption of family names in the regional or

territoris de les quals resideixi un nombre de parlants de llengües regionals o minoritàries que justifiqui les mesures que s'especifiquen més avall, les Parts es comprometen a permetre i/o fomentar:

- a l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de l'administració regional o local;
 - b la possibilitat per als parlants de llengües regionals o minoritàries de presentar demandes orals o escrites en aquestes llengües;
 - c la publicació, per part de les col·lectivitats regionals, de llurs textos oficials igualment en les llengües regionals o minoritàries;
 - d la publicació, per part de les col·lectivitats locals, de llurs textos oficials igualment en les llengües regionals o minoritàries;
 - e l'ús, per part de les col·lectivitats regionals, de llengües regionals o minoritàries en els debats de llurs assemblees, sense excloure'n, tanmateix, l'ús de la/les llengua/gües oficial/s de l'Estat;
 - f l'ús, per part de les col·lectivitats locals, de llengües regionals o minoritàries en els debats de llurs assemblees, sense excloure'n, tanmateix, l'ús de la/les llengua/gües oficial/s de l'Estat;
 - g l'ús o l'adopció, si és el cas conjuntament amb la denominació en la/les llengua/gües oficial/s, de les formes tradicionals i correctes de la toponímia en les llengües regionals o minoritàries.
- 3 Pel que fa als serveis públics assegurats per les autoritats administratives o altres persones que actuïn per compte d'aquestes, les Parts contractants es comprometen, als territoris en què s'usen les llengües regionals o minoritàries, segons la situació de cada llengua i en la mesura del que sigui raonablement possible:
- a a vetllar perquè les llengües regionals o minoritàries es facin servir durant la prestació del servei; o
 - b a permetre als parlants de llengües regionals o minoritàries formular una demanda i rebre una resposta en aquestes llengües; o
 - c a permetre als parlants de llengües regionals o minoritàries formular una demanda en aquestes llengües.
- 4 A l'efecte de l'aplicació del que disposen els paràgrafs 1, 2 i 3 que han acceptat, les Parts es comprometen a prendre una o diverses de les mesures següents:
- a la traducció o la interpretació que eventualment es requereixin;
 - b la contractació i, si és el cas, la formació d'un nombre suficient de funcionaris i altres agents públics;
 - c satisfer, en la mesura del possible, les demandes d'agents públics que coneguin una llengua regional o minoritària de ser destinats al territori en què s'usa aquesta llengua.
- 5 Les Parts es comprometen a permetre, a petició dels interessats, l'ús o l'adopció de patronímics

minority languages, at the request of those concerned.

Article 11 – Media

- 1 The Parties undertake, for the users of the regional or minority languages within the territories in which those languages are spoken, according to the situation of each language, to the extent that the public authorities, directly or indirectly, are competent, have power or play a role in this field, and respecting the principle of the independence and autonomy of the media:
 - a to the extent that radio and television carry out a public service mission:
 - i to ensure the creation of at least one radio station and one television channel in the regional or minority languages; or
 - ii to encourage and/or facilitate the creation of at least one radio station and one television channel in the regional or minority languages; or
 - iii to make adequate provision so that broadcasters offer programmes in the regional or minority languages;
 - b i to encourage and/or facilitate the creation of at least one radio station in the regional or minority languages; or
 - ii to encourage and/or facilitate the broadcasting of radio programmes in the regional or minority languages on a regular basis;
 - c i to encourage and/or facilitate the creation of at least one television channel in the regional or minority languages; or
 - ii to encourage and/or facilitate the broadcasting of television programmes in the regional or minority languages on a regular basis;
 - d to encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in the regional or minority languages;
 - e i to encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one newspaper in the regional or minority languages; or
 - ii to encourage and/or facilitate the publication of newspaper articles in the regional or minority languages on a regular basis;
 - f i to cover the additional costs of those media which use regional or minority languages, wherever the law provides for financial assistance in general for the media; or
 - ii to apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in the regional or minority languages;
 - g to support the training of journalists and other staff for media using regional or minority languages.
- 2 The Parties undertake to guarantee freedom of direct reception of radio and television

en les llengües regionals o minoritàries.

Article 11 – Mitjans de comunicació

- 1 Les Parts es comprometen, per als parlants de les llengües regionals o minoritàries, als territoris en què s'usen aquestes llengües, segons la situació de cada llengua, en la mesura en què les autoritats públiques, d'una manera directa o indirecta, tenen una competència, poders o un paper en aquest àmbit, tot respectant els principis d'independència i d'autonomia dels mitjans de comunicació:
 - a en la mesura en què la ràdio i la televisió tenen una missió de servei públic:
 - i a assegurar la creació, com a mínim, d'una emissora de ràdio i una cadena de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a fomentar i/o facilitar la creació, com a mínim, d'una emissora de ràdio i una cadena de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o
 - iii a adoptar les disposicions adequades perquè els difusors programin emissions en les llengües regionals o minoritàries;
 - b i a fomentar i/o facilitar la creació, com a mínim, d'una emissora de ràdio en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a fomentar i/o facilitar l'emissió de programes de ràdio en les llengües regionals o minoritàries, d'una manera regular;
 - c i a fomentar i/o facilitar la creació, com a mínim, d'una cadena de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a fomentar i/o facilitar la difusió de programes de televisió en les llengües regionals o minoritàries, d'una manera regular;
 - d a fomentar i/o facilitar la producció i la difusió d'obres àudio i audiovisuals en les llengües regionals o minoritàries;
 - e i a fomentar i/o facilitar la creació i/o el manteniment, com a mínim, d'un òrgan de premsa en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a fomentar i/o facilitar la publicació d'articles de premsa en les llengües regionals o minoritàries, d'una manera regular;
 - f i a cobrir els costos suplementaris dels mitjans de comunicació que facin ús de les llengües regionals o minoritàries, si la llei preveu una assistència financera, en general, per als mitjans de comunicació; o
 - ii a ampliar les mesures existents d'assistència financera a les produccions audiovisuals en llengües regionals o minoritàries;
 - g a donar suport a la formació de periodistes i altre personal per als mitjans de comunicació que facin servir les llengües regionals o minoritàries.
- 2 Les Parts es comprometen a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i

broadcasts from neighbouring countries in a language used in identical or similar form to a regional or minority language, and not to oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in such a language. They further undertake to ensure that no restrictions will be placed on the freedom of expression and free circulation of information in the written press in a language used in identical or similar form to a regional or minority language. The exercise of the above-mentioned freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary.

- 3 The Parties undertake to ensure that the interests of the users of regional or minority languages are represented or taken into account within such bodies as may be established in accordance with the law with responsibility for guaranteeing the freedom and pluralism of the media.

Article 12 – Cultural activities and facilities

- 1 With regard to cultural activities and facilities – especially libraries, video libraries, cultural centres, museums, archives, academies, theatres and cinemas, as well as literary work and film production, vernacular forms of cultural expression, festivals and the culture industries, including inter alia the use of new technologies – the Parties undertake, within the territory in which such languages are used and to the extent that the public authorities are competent, have power or play a role in this field:
 - a to encourage types of expression and initiative specific to regional or minority languages and foster the different means of access to works produced in these languages;
 - b to foster the different means of access in other languages to works produced in regional or minority languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling activities;
 - c to foster access in regional or minority languages to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling activities;
 - d to ensure that the bodies responsible for organising or supporting cultural activities of various kinds make appropriate allowance for incorporating the knowledge and use of regional or minority languages and cultures in

televisió dels països veïns en una llengua usada d'una manera idèntica o semblant a una llengua regional o minoritària, i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i televisió dels països veïns en aquesta llengua. A més, es comprometen a vetllar perquè no s'imposi a la premsa escrita cap restricció a la llibertat d'expressió i a la lliure circulació de la informació en una llengua usada d'una manera idèntica o semblant a una llengua regional o minoritària. L'exercici de les llibertats esmentades més amunt, que comporta deures i responsabilitats, es pot sotmetre a les formalitats, condicions, restriccions o sancions que prevegi la llei, sempre que constitueixin mesures necessàries, en una societat democràtica, per a la seguretat nacional, la integritat territorial o la seguretat pública, la defensa de l'ordre i la prevenció del crim, la protecció de la salut o de la moral, la protecció de la reputació o dels drets d'altri, per a evitar la divulgació d'informacions confidencials, o per a garantir l'autoritat i la imparcialitat del poder judicial.

- 3 Les Parts es comprometen a vetllar perquè els interessos dels parlants de llengües regionals o minoritàries siguin representats o considerats en el marc de les estructures creades eventualment d'acord amb la llei i que tinguin la tasca de garantir la llibertat i la pluralitat dels mitjans de comunicació.

Article 12 – Activitats i equipaments culturals

- 1 Pel que fa a activitats i equipaments culturals À particularment biblioteques, videoteques, centres culturals, museus, arxius, acadèmies, teatres i cinemes, com també treballs literaris i de producció cinematogràfica, expressió cultural popular, festivals, indústries culturals, incloent-hi, entre d'altres, la utilització de noves tecnologiesÀ les Parts es comprometen, pel que fa al territori en què s'usen aquestes llengües i en la mesura en què les autoritats públiques tinguin una competència, poders o un paper en aquest àmbit:
 - a a fomentar l'expressió i les iniciatives pròpies de les llengües regionals o minoritàries, i a afavorir els diferents mitjans d'accés a les obres produïdes en aquestes llengües;
 - b a afavorir els diversos mitjans d'accés d'altres llengües a les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries, tot ajudant i duent a terme les activitats de traducció, doblatge, postsincronització i subtitulació;
 - c a afavorir l'accés de les llengües regionals o minoritàries a les obres produïdes en altres llengües, tot ajudant i duent a terme les activitats de traducció, doblatge, post-sincronització i subtitulació;
 - d a vetllar perquè els organismes encarregats d'empendre o donar suport a diverses formes d'activitats culturals integrin en una mesura adequada el coneixement i la pràctica de les llengües i les cultures regionals o minoritàries

the undertakings which they initiate or for which they provide backing;

- e to promote measures to ensure that the bodies responsible for organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of the regional or minority language concerned, as well as of the language(s) of the rest of the population;
 - f to encourage direct participation by representatives of the users of a given regional or minority language in providing facilities and planning cultural activities;
 - g to encourage and/or facilitate the creation of a body or bodies responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in the regional or minority languages;
 - h if necessary, to create and/or promote and finance translation and terminological research services, particularly with a view to maintaining and developing appropriate administrative, commercial, economic, social, technical or legal terminology in each regional or minority language.
- 2 In respect of territories other than those in which the regional or minority languages are traditionally used, the Parties undertake, if the number of users of a regional or minority language justifies it, to allow, encourage and/or provide appropriate cultural activities and facilities in accordance with the preceding paragraph.
- 3 The Parties undertake to make appropriate provision, in pursuing their cultural policy abroad, for regional or minority languages and the cultures they reflect.

Article 13 – Economic and social life

- 1 With regard to economic and social activities, the Parties undertake, within the whole country:
- a to eliminate from their legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of regional or minority languages in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations;
 - b to prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of regional or minority languages, at least between users of the same language;
 - c to oppose practices designed to discourage the use of regional or minority languages in connection with economic or social activities;
 - d to facilitate and/or encourage the use of regional or minority languages by means other than those specified in the above subparagraphs.
- 2 With regard to economic and social activities, the

en les operacions que siguin iniciativa d'ells o a les quals donin suport;

- e a afavorir mesures que facin possible que els organismes encarregats d'emprendre o donar suport a activitats culturals disposin de personal que domini la llengua regional o minoritària, a més de la/les llengua/gües de la resta de la població;
 - f a afavorir la participació directa, pel que fa als equipaments i els programes d'activitats culturals, de representants dels parlants de la llengua regional o minoritària;
 - g a fomentar i/o facilitar la creació d'un o més organismes encarregats de recollir, rebre en dipòsit i presentar o publicar les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries;
 - h si cal, a crear i/o promoure i finançar serveis de traducció i de recerca terminològica amb vista, principalment, a mantenir i crear en cada llengua regional o minoritària una terminologia administrativa, comercial, econòmica, social, tecnològica o jurídica adequada.
- 2 Pel que fa als territoris diferents d'aquells en què s'usen tradicionalment les llengües regionals o minoritàries, les Parts es comprometen a autoritzar, a fomentar i/o a preveure, si el nombre de parlants d'una llengua regional o minoritària ho justifica, activitats o equipaments culturals adequats, d'acord amb el paràgraf anterior.
- 3 Les Parts es comprometen, en llur política cultural a l'estranger, a donar un lloc adequat a les llengües regionals o minoritàries i a la cultura de la qual són l'expressió.

Article 13 – Vida econòmica i social

- 1 Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les Parts es comprometen, per al conjunt del país:
- a a excloure de llur legislació qualsevol disposició que prohibeixi o limiti sense cap raó justificable el recurs a llengües regionals o minoritàries en els documents relatius a la vida econòmica o social, particularment en els contractes de treball i en els documents tècnics com ara les instruccions de productes o equipaments;
 - b a prohibir la inserció, en els reglaments interns de les empreses i els documents privats, de clàusules que exclouin o limitin l'ús de les llengües regionals o minoritàries, almenys entre els parlants de la mateixa llengua;
 - c a oposar-se a les pràctiques que tinguin la intenció de descoratjar l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de les activitats econòmiques o socials;
 - d a facilitar i/o fomentar per altres mitjans diferents dels que esmenten els apartats anteriors l'ús de les llengües regionals o minoritàries.
- 2 En matèria d'activitats econòmiques i socials, les

Parties undertake, in so far as the public authorities are competent, within the territory in which the regional or minority languages are used, and as far as this is reasonably possible:

- a to include in their financial and banking regulations provisions which allow, by means of procedures compatible with commercial practice, the use of regional or minority languages in drawing up payment orders (cheques, drafts, etc.) or other financial documents, or, where appropriate, to ensure the implementation of such provisions;
- b in the economic and social sectors directly under their control (public sector), to organise activities to promote the use of regional or minority languages;
- c to ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the possibility of receiving and treating in their own language persons using a regional or minority language who are in need of care on grounds of ill-health, old age or for other reasons;
- d to ensure by appropriate means that safety instructions are also drawn up in regional or minority languages;
- e to arrange for information provided by the competent public authorities concerning the rights of consumers to be made available in regional or minority languages.

Article 14 – Transfrontier exchanges

The Parties undertake:

- a to apply existing bilateral and multilateral agreements which bind them with the States in which the same language is used in identical or similar form, or if necessary to seek to conclude such agreements, in such a way as to foster contacts between the users of the same language in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education;
- b for the benefit of regional or minority languages, to facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory the same language is used in identical or similar form.

PART IV APPLICATION OF THE CHARTER

Article 15 – Periodical reports

- 1 The Parties shall present periodically to the Secretary General of the Council of Europe, in a form to be prescribed by the Committee of Ministers, a report on their policy pursued in accordance with Part II of this Charter and on the measures taken in application of those provisions

Parts es comprometen, en la mesura en què les autoritats públiques hi tinguin competència, al territori en què s'usen les llengües regionals o minoritàries, i en la mesura en què sigui raonablement possible:

- a a definir, per mitjà de les reglamentacions financeres i bancàries, modalitats que permetin, en condicions compatibles amb els usos comercials, la utilització de les llengües regionals o minoritàries en la redacció d'ordres de pagament (xecs, lletres de canvi, etc.) o altres documents financers o, si és el cas, a vetllar per la introducció d'un procés d'aquest tipus;
- b en els sectors econòmics i socials dependents directament de llur control (sector públic), a dur a terme accions que hi fomentin l'ús de les llengües regionals o minoritàries;
- c a vetllar perquè els equipaments socials com ara hospitals, asils o residències ofereixin la possibilitat de rebre i d'atendre en llur llengua els parlants d'una llengua regional o minoritària que necessitin cures per raons de salut, d'edat o d'altres;
- d a vetllar, segons les modalitats adequades, perquè les consignes de seguretat siguin igualment redactades en les llengües regionals o minoritàries;
- e a fer accessibles en les llengües regionals o minoritàries les informacions que donen les autoritats competents relatives als drets dels consumidors.

Article 14 – Intercanvis transfronterers

Les Parts es comprometen:

- a a aplicar els acords bilaterals i multilaterals existents que vinculen els Estats en què la mateixa llengua s'usa d'una manera idèntica o semblant, o a esforçar-se a concloure'n, si cal, per tal d'afavorir els contactes entre els parlants de la mateixa llengua en els Estats en qüestió, en els àmbits de la cultura, l'ensenyament, la informació, la formació professional i l'educació permanent;
- b en interès de les llengües regionals o minoritàries, a facilitar i/o promoure la cooperació a través de les fronteres, especialment entre col·lectivitats regionals o locals en el territori de les quals s'usa la mateixa llengua d'una manera idèntica o semblant.

PART IV APLICACIÓ DE LA CARTA

Article 15 – Informes periòdics

- 1 Les Parts presentaran periòdicament al secretari general del Consell d'Europa, en la forma que determinarà el Comitè de Ministres, un informe sobre la política duta a terme, d'acord amb la part II d'aquesta Carta, i sobre les mesures preses en aplicació de les disposicions de la part III que

of Part III which they have accepted. The first report shall be presented within the year following the entry into force of the Charter with respect to the Party concerned, the other reports at three-yearly intervals after the first report.

- 2 The Parties shall make their reports public.

Article 16 – Examination of the reports

- 1 The reports presented to the Secretary General of the Council of Europe under Article 15 shall be examined by a committee of experts constituted in accordance with Article 17.
- 2 Bodies or associations legally established in a Party may draw the attention of the committee of experts to matters relating to the undertakings entered into by that Party under Part III of this Charter. After consulting the Party concerned, the committee of experts may take account of this information in the preparation of the report specified in paragraph 3 below. These bodies or associations can furthermore submit statements concerning the policy pursued by a Party in accordance with Part II.
- 3 On the basis of the reports specified in paragraph 1 and the information mentioned in paragraph 2, the committee of experts shall prepare a report for the Committee of Ministers. This report shall be accompanied by the comments which the Parties have been requested to make and may be made public by the Committee of Ministers.
- 4 The report specified in paragraph 3 shall contain in particular the proposals of the committee of experts to the Committee of Ministers for the preparation of such recommendations of the latter body to one or more of the Parties as may be required.
- 5 The Secretary General of the Council of Europe shall make a two-yearly detailed report to the Parliamentary Assembly on the application of the Charter.

Article 17 – Committee of experts

- 1 The committee of experts shall be composed of one member per Party, appointed by the Committee of Ministers from a list of individuals of the highest integrity and recognised competence in the matters dealt with in the Charter, who shall be nominated by the Party concerned.
- 2 Members of the committee shall be appointed for a period of six years and shall be eligible for reappointment. A member who is unable to complete a term of office shall be replaced in accordance with the procedure laid down in paragraph 1, and the replacing member shall complete his predecessor's term of office.
- 3 The committee of experts shall adopt rules of procedure. Its secretarial services shall be provided by the Secretary General of the Council of Europe.

hagin acceptat. El primer informe s'ha de presentar durant l'any següent a l'entrada en vigor de la Carta per a la Part en qüestió; els altres informes, en intervals de tres anys després del primer informe.

- 2 Les Parts han de publicar llurs informes.

Article 16 – Examen dels informes

- 1 Els informes presentats al secretari general del Consell d'Europa en aplicació de l'article 15 seran examinats per un comitè d'experts que es constituirà d'acord amb l'article 17.
- 2 Els organismes o les associacions establerts legalment en una Part podran cridar l'atenció del comitè d'experts sobre qüestions relatives als compromisos que hagi pres aquesta Part en virtut de la part III d'aquesta Carta. Un cop consultada la Part interessada, el comitè d'experts podrà tenir en compte aquestes informacions en la preparació de l'informe que esmenta el paràgraf 3 d'aquest article. Aquests organismes o associacions podran presentar, a més, declaracions sobre la política duta a terme per una Part, d'acord amb la part II.
- 3 Sobre la base dels informes que esmenta el paràgraf 1 i de les informacions que esmenta el paràgraf 2, el comitè d'experts prepararà un informe adreçat al Comitè de Ministres. Aquest informe anirà acompanyat d'observacions que les Parts seran invitades a formular, i el Comitè de Ministres el podrà fer públic.
- 4 L'informe que esmenta el paràgraf 3 contindrà, particularment, les propostes del comitè d'experts al Comitè de Ministres amb vista a la preparació, si escau, de qualsevol recomanació d'aquest a una o més Parts.
- 5 El secretari general del Consell d'Europa elaborarà un informe biennal detallat per a l'Assemblea parlamentària sobre l'aplicació de la Carta.

Article 17 – Comitè d'experts

- 1 El comitè d'experts serà compost d'un membre per cada Part, que el Comitè de Ministres nomenarà d'una llista de persones de la més alta integritat i competència reconeguda en les matèries de què tracta la Carta, que la Part afectada proposarà.
- 2 Els membres del comitè seran nomenats per un període de sis anys i llur mandat serà renovable. Si un membre no pot complir el seu mandat, serà substituït d'acord amb el procediment que preveu el paràgraf 1, i el membre nomenat en substitució completarà el termini del mandat del seu predecessor.
- 3 El comitè d'experts adoptarà el seu reglament intern. El secretari general del Consell d'Europa n'assegurarà la Secretaria.

**PART V
FINAL PROVISIONS**

Article 18

This Charter shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 19

- 1 This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Charter in accordance with the provisions of Article 18.
- 2 In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 20

- 1 After the entry into force of this Charter, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any State not a member of the Council of Europe to accede to this Charter.
- 2 In respect of any acceding State, the Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 21

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, make one or more reservations to paragraphs 2 to 5 of Article 7 of this Charter. No other reservation may be made.
- 2 Any Contracting State which has made a reservation under the preceding paragraph may wholly or partly withdraw it by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall take effect on the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 22

- 1 Any Party may at any time denounce this Charter by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

**PART V
DISPOSICIONS FINALS**

Article 18

Aquesta Carta és oberta a la signatura dels Estats membres del Consell d'Europa. Se sotmetrà a ratificació, acceptació o aprovació. Els instruments de ratificació, d'acceptació o d'aprovació es dipositaran davant el secretari general del Consell d'Europa.

Article 19

- 1 Aquesta Carta entrarà en vigor el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de tres mesos des de la data en què cinc Estats membres del Consell d'Europa hagin expressat llur consentiment a estar vinculats per la Carta, d'acord amb el que disposa l'article 18.
- 2 Per a qualsevol Estat membre que expressi posteriorment el seu consentiment a estar vinculat per la Carta, aquesta entrarà en vigor el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de tres mesos des de la data del dipòsit de l'instrument de ratificació, d'acceptació o d'aprovació.

Article 20

- 1 Un cop aquesta Carta hagi entrat en vigor, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa podrà convidar qualsevol Estat no membre del Consell d'Europa a adherir-se a la Carta.
- 2 Per a qualsevol Estat que s'hi adhereixi, la Carta entrarà en vigor el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de tres mesos des de la data de dipòsit de l'instrument d'adhesió davant el secretari general del Consell d'Europa.

Article 21

- 1 Qualsevol Estat, en el moment de la signatura o del dipòsit del seu instrument de ratificació, d'acceptació, d'aprovació o d'adhesió, pot formular una o més reserva/es als paràgrafs 2 a 5 de l'article 7 d'aquesta Carta. No s'admet cap altra reserva.
- 2 Qualsevol Estat contractant que hagi formulat una reserva en virtut del paràgraf anterior pot retirar-la totalment o parcialment tot adreçant una notificació al secretari general del Consell d'Europa. La retirada tindrà efecte la data en què el secretari general rebi la notificació.

Article 22

- 1 Qualsevol Part pot denunciar, en tot moment, aquesta Carta tot adreçant una notificació al secretari general del Consell d'Europa.
- 2 La denúncia tindrà efecte el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de sis mesos des de la data en què el secretari general rebi la notificació.

Article 23

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and any State which has acceded to this Charter of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Charter in accordance with Articles 19 and 20;
- d any notification received in application of the provisions of Article 3, paragraph 2;
- e any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Charter.

Done at Strasbourg, this 5th day of November 1992, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to accede to this Charter.

Article 23

El secretari general del Consell d'Europa notificarà als Estats membres del Consell i a qualsevol Estat que s'hagi adherit a aquesta Carta:

- a qualsevol signatura;
- b el dipòsit de qualsevol instrument de ratificació, d'acceptació, d'aprovació o d'adhesió;
- c qualsevol data d'entrada en vigor d'aquesta Carta, d'acord amb els articles 19 i 20;
- d qualsevol notificació que rebi en aplicació de les disposicions del paràgraf 2 de l'article 3;
- e qualsevol altre acte, notificació o comunicació que concerneixi aquesta Carta.

En fe dels quals, els sotasignats, degudament autoritzats a aquest efecte, han signat aquesta Carta.

Fet a Estrasburg, el 5 de novembre de 1992, en francès i en anglès, tots dos textos donant igualment fe, en un sol exemplar que es dipositarà en els arxius del Consell d'Europa. El secretari general del Consell d'Europa n'adreçarà una còpia certificada a cada un dels Estats membres del Consell d'Europa i a qualsevol Estat convidat a adherir-se a aquesta Carta.